

**SENAT
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
X KADENCJA**

Warszawa, dnia 15 kwietnia 2021 r.

Druk nr 381

**KOMISJA PRAW CZŁOWIEKA,
PRAWORZĄDNOŚCI I PETYCJI**

**Pan
Tomasz GRODZKI
MARSZAŁEK SENATU
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Na podstawie art. 90d ust. 1 pkt 1 Regulaminu Senatu Komisja Praw Człowieka, Praworządności i Petycji wnosi o podjęcie postępowania w sprawie inicjatywy ustawodawczej dotyczącej projektu ustawy

o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego.

Do reprezentowania Komisji w dalszych pracach nad tym projektem ustawy upoważniony jest pan senator Aleksander Pocij.

W załączeniu przekazuję projekt ustawy wraz z uzasadnieniem.

Przewodniczący Komisji
Praw Człowieka, Praworządności i Petycji
(-) Aleksander Pocij

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego

Art. 1. W ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 1575, 1578 i 2320 oraz z 2021 r. poz. 11) w art. 259 w pkt 4 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 5 w brzmieniu:

„5) pełnomocnicy stron.”.

Art. 2. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

1. Cel projektowanej ustawy

Projekt ustawy stanowi realizację postulatu zawartego w petycji obywatelskiej wniesionej do Senatu RP (P10-09/20).

Projekt ustawy ma na celu wprowadzenie do postępowania cywilnego bezwzględnego zakazu przesłuchiwania pełnomocnika strony w charakterze świadka. Osoby, które mogą być pełnomocnikiem strony w postępowaniu cywilnym, określają przepisy art. 87 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Kpc). Zgodnie z nimi pełnomocnikiem strony może być adwokat oraz radca prawny, a także:

- 1) rzecznik patentowy, w sprawach własności intelektualnej;
- 2) osoba posiadająca licencję doradcy restrukturyzacyjnego, w sprawach restrukturyzacji i upadłości;
- 3) osoba sprawująca zarząd majątkiem lub interesami strony;
- 4) osoba pozostająca ze stroną w stałym stosunku zlecenia, jeżeli przedmiot sprawy wchodzi w zakres tego zlecenia;
- 5) współuczestnik sporu;
- 6) małżonek, rodzeństwo, zstępni lub wstępni strony oraz osoba pozostająca ze stroną w stosunku przysposobienia;
- 7) pracownik osoby prawnej, przedsiębiorcy lub ich organu nadrzędnego – w przypadku strony będącej osobą prawną lub przedsiębiorcą, w tym nieposiadającym osobowości prawnej;
- 8) przedstawiciel właściwego w sprawach z zakresu pomocy społecznej organu jednostki samorządu terytorialnego oraz organizacji społecznej, mającej na celu udzielanie pomocy rodzinie – w przypadku spraw o ustalenie i zaprzeczenie pochodzenia dziecka i o roszczenia alimentacyjne;
- 9) przedstawiciel organizacji zrzeszającej rolników indywidualnych, której rolnik będący stroną jest członkiem – w przypadku spraw związanych z prowadzeniem gospodarstwa rolnego;
- 10) przedstawiciel organizacji, do której zadań statutowych należy ochrona konsumentów – w przypadku spraw związanych z ochroną praw konsumentów.

Wprowadzenie do postępowania cywilnego bezwzględnego zakazu przesłuchiwania pełnomocnika w charakterze świadka ma się przyczynić do zwiększenia ochrony interesu strony. Przede wszystkim przez wprowadzenie rozwiązania zapewniającego zwiększenie poufności komunikacji strony z jej pełnomocnikiem, ale także przez wykluczenie przekazywania przez pełnomocnika każdej wiedzy o swoim mocodawcy, również tej, którą posiadał w innych okolicznościach niż prowadząc sprawę lub udzielając porady prawnej.

2. Różnice między obowiązującym a projektowanym stanem prawnym

W obowiązującym stanie prawnym nie występuje bezwzględny zakaz przesłuchiwania pełnomocnika strony w postępowaniu cywilnym w charakterze świadka. Zgodnie z art. 259 Kpc świadkiem nie mogą być:

- 1) osoby niezdolne do spostrzegania lub komunikowania swych spostrzeżeń;
- 2) wojskowi i urzędnicy, którzy nie zostali zwolnieni od zachowania w tajemnicy informacji niejawnych o klauzuli „zastrzeżone” lub „poufne” oraz osoby zobowiązane do zachowania tajemnicy Prokuraturii Generalnej RP, jeżeli ich zeznanie miałyby być połączone z jej naruszeniem;
- 3) przedstawiciele ustawowi stron oraz osoby, które mogą być przesłuchane w charakterze strony jako organy osoby prawnej lub innej organizacji mającej zdolność sądową;
- 4) współuczestnicy jednolici.

Zgodnie z art. 259¹ Kpc świadkiem nie może być również mediator co do faktów, o których dowiedział się w związku z prowadzeniem mediacji, chyba że strony zwolnią go z obowiązku zachowania tajemnicy mediacji.

Art. 261 § 1 Kpc przewiduje, że nikt nie ma prawa odmówić zeznań w charakterze świadka, z wyjątkiem małżonka, wstępnych, zstępnych i rodzeństwa strony oraz powinowatych w tej samej linii lub stopniu, jak również osób pozostających ze stroną w stosunku przysposobienia. Pełnomocnikowi, będącemu adwokatem lub radcą prawnym, przysługuje prawo do odmowy odpowiedzi na pytania objęte tajemnicą zawodową uregulowaną odpowiednio w przepisach art. 6 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze oraz art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych. Przepisy te obligują adwokata oraz radcę prawnego do zachowania w tajemnicy wszystkiego, o czym dowiedzieli się w związku z udzielaniem pomocy prawnej. Potwierdza to regulacja art. 261 § 2 Kpc stanowiąc, że świadek (a więc i pełnomocnik będący adwokatem lub radcą

prawnym) może odmówić odpowiedzi na zadane pytanie, jeżeli zeznanie miałyby doprowadzić do pogwałcenia istotnej tajemnicy zawodowej.

Również w orzecznictwie znajduje potwierdzenie to, że na gruncie obecnych przepisów Kpc nie ma przeszkód do przesłuchania pełnomocnika strony w charakterze świadka. Przykładowo, w wyroku z 14 lutego 2014 r. (sygn. akt I ACa 1034/13) Sąd Apelacyjny w Katowicach wskazał, że okoliczność, w której pełnomocnik zeznawał w sprawie jako świadek nie niweczy jego statusu jako mandatariusza strony powodowej, tym bardziej, że przepis art. 259 Kpc nie ustanawia zakazu przesłuchania pełnomocnika w charakterze świadka.

3. Rozwiązania szczegółowe

Art. 1 projektu ustawy rozszerza art. 259 Kpc o przepis wprowadzający bezwzględny zakaz przesłuchiwanie w charakterze świadka pełnomocnika strony.

Zgodnie z art. 2 projektowanej ustawy wchodzi ona w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia, zapewniając minimalne *vacatio legis* zgodnie z przepisami art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych.

4. Konsultacje

Nadesłane w ramach konsultacji opinie i uwagi zostaną zamieszczone na senackiej stronie internetowej. Wyniki konsultacji zostaną przedstawione w Ocenie Skutków Regulacji.

5. Oświadczenie o zgodności z prawem Unii Europejskiej

Projekt ustawy nie zawiera przepisów objętych regulacją prawa Unii Europejskiej.

Tytuł projektu: <i>ustawa o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego</i>	Data sporządzenia: 12 kwietnia 2021 r.
Przedstawiciel wnioskodawcy: Senator Aleksander Pociąg	Źródło: petycja
Osoby odpowiedzialne za projekt w Biurze Legislacyjnym: Sławomir Szczepański, główny legislator, tel. 22 694 9412 Marian Fałek, ekspert ds. OSR, tel. 22 694 9082	Nr druku: 381

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

W obowiązującym stanie prawnym nie występuje bezwzględny zakaz przesłuchania pełnomocnika strony w postępowaniu cywilnym w charakterze świadka. Art. 261 § 1 Kodeksu postępowania cywilnego przewiduje, że nikt nie ma prawa odmówić zeznań w charakterze świadka, z wyjątkiem małżonka, wstępnych, zstępnych i rodzeństwa strony oraz powinowatych w tej samej linii lub stopniu, jak również osób pozostających ze stroną w stosunku przysposobienia. Pełnomocnikowi, będącemu adwokatem lub radcą prawnym, przysługuje prawo do odmowy odpowiedzi na pytania objęte tajemnicą zawodową uregulowaną odpowiednio w przepisach *ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze* oraz *ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych*.

Również orzecznictwo stoi na stanowisku, że na gruncie obowiązujących przepisów Kodeksu postępowania cywilnego nie ma przeszkód do przesłuchania pełnomocnika strony w charakterze świadka. Sytuacja ta powoduje, że strona postępowania reprezentowana przez pełnomocnika nie ma całkowitej pewności, że pełnomocnik zachowa w tajemnicy wszystko, czego się dowiedział o swoim mandancie (młodawcy), a zwłaszcza to, czego dowiedział się w innych okolicznościach niż prowadząc sprawę lub udzielając porady prawnej.

W związku z tym autor petycji wniesionej do Senatu RP (P10-09/20) postuluje dokonanie zmiany stanu prawnego w opisywanym zakresie.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji i oczekiwany efekt.

Rekomenduje się projekt *ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego*, w którym proponuje się rozszerzyć katalog podmiotów z art. 259 *Kodeksu postępowania cywilnego* o pełnomocników stron, czego skutkiem będzie bezwzględny zakaz przesłuchiwanie w charakterze świadka osób występujących w tej roli procesowej.

Oczekuje się, że efektem wejścia w życie przedmiotowej ustawy będzie zwiększenie ochrony interesu stron postępowania cywilnego.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt.

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
pełnomocnik strony w postępowaniu cywilnym			zwiększenie poufności komunikacji strony postępowania cywilnego z pełnomocnikiem
strona postępowania cywilnego reprezentowana przez pełnomocnika			zwiększenie ochrony interesu strony postępowania cywilnego
strona będąca przeciwnikiem strony reprezentowanej przez pełnomocnika			brak możliwości powołania się na dowód z zeznań świadka, w przypadku gdy osoba ta została ustanowiona pełnomocnikiem

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji.**6. Wpływ na sektor finansów publicznych.**

(ceny stałe z 2021 r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Łącznie (0-10)
Dochody ogółem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wydatki ogółem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Saldo ogółem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Źródła finansowania												
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Projektowana ustawa <u>nie będzie oddziaływała</u> na sektor finansów publicznych.											

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe.

		Skutki							
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0-10)	
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z 2021 r.)	duże przedsiębiorstwa	0	0	0	0	0	0	0	
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	0	0	0	0	0	0	0	
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	0	0	0	0	0	0	0	
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa	Brak wpływu.							
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw								
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe								

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu.

Brak wpływu.

9. Wpływ na rynek pracy.

Brak wpływu.

10. Wpływ na pozostałe obszary. środowisko naturalne
 sytuacja i rozwój regionalny demografia
 mienie państwowe informatyzacja
 zdrowie

Brak wpływu.

11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego.

Planuje się, że projektowane rozwiązanie wejdzie w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia ustawy.

12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?

Nie zachodzi konieczność ewaluacji efektów ustawy.

13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.).

Brak